

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: **«Управління фінансовою діяльністю підприємств
малого бізнеса»**

Виконавець:

студент факультету ФБС
Романенков Георгій Олегович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

доцент, к.е.н.
(науковий ступінь, вчене звання)
Лапiна Iрина Сергiївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Малий та середній бізнес є невід'ємною складовою ринкової економіки, що сприяє вирішенню цілої низки соціальних, економічних та науково-технічних проблем суспільства. На сучасному етапі розвитку економіки України малий та середній бізнес характеризується динамічністю, сприяє вирішенню проблем зайнятості населення, породжує конкуренцію, забезпечуючи зростання експортного потенціалу та наповнення внутрішнього ринку споживчими товарами та послугами. Соціально-економічні питання, від місцевого до державного рівня, охоплюються межами впливу малих підприємств. Для плодовитого і стрімкого розвитку вітчизняних ринкових відносин є потреба в розгляді умов ефективного функціонування підприємств.

Однією з основних складових будь якої діяльності, а фінансової діяльності, в особливості, є фінансовий стан, його джерела наповнення, стратегії результативного використання фінансових ресурсів. Аналіз фінансових показників і фінансової діяльності дає змогу оцінити стан підприємства, його сильні сторони та нагальні проблемні питання. Ефективне управління фінансовими ресурсами поступово допомагає збільшувати прибутки підприємства, забезпечувати потрібний рівень ліквідності, уникати великих ризиків та мати позитивні наслідки від діяльності загалом. Належно сформовані фінансові ресурси є запорукою досягнення головної мети бізнесу і полегшення ведення всього фінансового менеджменту для малого підприємства.

Огляд та узагальнення наукових праць і публікацій, що з'явилися в останні роки, свідчить про велику зацікавленість науковців та практиків у вирішенні проблем малого підприємництва. Одні автори оцінюють сучасний стан малого підприємництва; інші розглядають питання кредитування малого бізнесу і аналізують шляхи удосконалення системи оподаткування і зниження податкового тиску на підприємців.

Економічна сутність та особливості фінансової діяльності та формування фінансових ресурсів підприємств малого бізнесу досліджували у свої наукових працях такі вітчизняні та закордонні вчені-економісти: М. Бутко, З. Варналій, Л. Вороніна, В. Геєць, О. Гудзь, З. Герасимчук, А. Поддєрьогін, А. Чухно, Т. Черняк та інші вчені. Проте, незважаючи на значну кількість досліджень щодо діяльності малих та середніх підприємницьких структур, визначення тенденцій їх розвитку, проблеми активізації фінансової діяльності, підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами і надалі залишаються нагальними та актуальними, а також потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо впровадження сучасних підходів до управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність, місце і роль малого бізнесу в економіці;
- визначити особливості формування фінансових ресурсів підприємств малого бізнесу;
- з'ясувати особливості управління та фінансового забезпечення фінансової діяльності підприємств малого бізнесу;
- проаналізувати на прикладі малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ» формування та розміщення фінансових ресурсів підприємства малого бізнесу;
- провести аналіз показників фінансового стану ТОВ «РОКСКОНТ» за останні 3 роки;
- проаналізувати ефективність використання фінансових ресурсів ТОВ «РОКСКОНТ» та оцінити їх динаміку та тенденції;
- обґрунтувати основні напрямки удосконалення механізму ефективного управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу;
- розглянути можливості використання регресійного аналізу в управлінні фінансовою діяльністю малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ»;
- визначити напрямки удосконалення управління фінансовою діяльністю малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ».

Об'єктом дослідження виступають економічні процеси, пов'язані з особливостями управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи, що відображають особливості механізму ефективного управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

Методи дослідження. В процесі виконання роботи застосовувалися такі загальні та конкретні наукові методи дослідження: структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); індукція; метод угруповань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури основних показників діяльності підприємства); метод графічного аналізу (для кращого сприйняття основних показників діяльності підприємства); метод моделювання; конкретизація тощо.

Інформаційна база дослідження складається з законодавчо-нормативної бази (Господарський Кодекс України, Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку» та ін.), наукових праць зарубіжних та вітчизняних економістів, а також балансового звіту та звіту про фінансові результати ТОВ «РОКСКОНТ».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, включаючи 13 таблиць, 18 рисунків, 6 додатків і список використаної літератури із 41 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу»* розкриваються поняття, місце і роль малого бізнесу в економіці, розглянута сутність фінансових ресурсів підприємств малого бізнесу, а також особливості управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

У другому розділі *«Аналіз управління фінансовою діяльністю малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ»»* проведено аналіз формування та розміщення фінансових ресурсів малого підприємства. Досліджені показники фінансового стану. Проведено аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «РОКСКОНТ».

У третьому розділі *«Рекомендації щодо удосконалення управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу»* представлені напрями удосконалення управління фінансовою діяльністю малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ».

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна сформулювати наступні наукові результати у вигляді теоретичних положень, практичних висновків, а також пропозицій та рекомендацій, сутність яких зводиться до наступного:

1. Аналіз літературних джерел показав, що малий бізнес є багатограним соціально-економічним явищем. Кожен з тих, хто бере в ньому участь, має можливість знайти свою нішу у цьому секторі економіки, а зовнішні учасники - отримати позитивні результати: держава - збільшення ВВП, зростання кількості робочих місць у реальній економіці та зменшення соціальної напруги; місцева влада - податки та зайнятість; економічні партнери - гнучких та динамічних співучасників з низькими накладними витратами.

2. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що фінансові ресурси малого підприємства є об'єктивною основою реалізації цілей соціально-економічного розвитку підприємства, і разом з тим вони піддаються цілеспрямованій зміні, виходячи з поставлених цілей. Фінансові ресурси в значному ступені визначають здатність підприємства ефективно функціонувати. Найважливішим є те, щоб фінансових ресурсів було завжди достатньо для реалізації цілей і завдань підприємницької діяльності і, щоб використовувались вони як найефективніше. Тільки цьому випадку їх роль у бізнесі, в малому в тому числі, буде повністю реалізована.

3. На підставі дослідження особливостей фінансового забезпечення фінансової діяльності підприємств в секторі малого бізнесу можна зробити висновок про те, що управління фінансовою діяльністю підприємства малого бізнесу – складний та багатограний процес, метою якого є збільшення його фінансових ресурсів. Нарощення фінансових ресурсів – необхідна умова розвитку будь якого виду підприємницької діяльності, досягається шляхом їх ефективного використання. З метою запобігання помилок необхідно постійно контролювати і

в залежності від результатів аналізу регулювати фінансову діяльність підприємства та рух його фінансових ресурсів.

4. Аналіз управління фінансовою діяльністю малого підприємства виконано на прикладі ТОВ «РОКСКОНТ». Інформаційною базою аналізу стала фінансова річна звітність даного підприємства. Проведений аналіз показав, що підприємство є прибутковим, дохід підприємства збільшується з року в рік. В структурі капіталу на протязі всього періоду дослідження значних змін не відбулося. На протязі аналізованого періоду превалює власний капітал. Основним джерелом збільшення власних оборотних коштів ТОВ «РОКСКОНТ» є чистий прибуток та його збільшення.

5. Аналіз показників фінансового стану ТОВ «РОКСКОНТ» показав, що коефіцієнти фінансової стійкості відповідали рекомендованим значенням. Збільшення коефіцієнта фінансової незалежності та зменшення коефіцієнтів фінансової залежності та фінансового ризику свідчать про зростання стійкості фінансового стану ТОВ «РОКСКОНТ». Аналіз типу фінансової стійкості підприємства на протязі трьох років показав, що ТОВ «РОКСКОНТ» зберігає тип фінансової стійкості - абсолютну стійкість, яка означає, що для забезпечення запасів у підприємства достатньо власних обігових коштів, платоспроможність підприємства гарантована. Виключення складає 2019 рік, коли підприємство мало нестачу власних оборотних коштів, нестачу власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань, нестачу основних джерел фінансування запасів і це свідчило про кризовий стан ТОВ «РОКСКОНТ».

6. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «РОКСКОНТ» показав, що підприємство за весь аналізований період має показники прибутковості, і вони поступово збільшуються. Рівень рентабельності головним чином залежить від коливань рівня чистого прибутку підприємства. Аналіз ділової активності свідчить, що підприємство протягом аналізованого періоду працює достатньо стабільно. Збільшуються коефіцієнти оборотності активів, оборотності дебіторської заборгованості. Все це призвело до зменшення тривалості обороту оборотних коштів підприємства.

7. Розвиток та вдосконалення управління фінансовим забезпеченням фінансової діяльності підприємства може ґрунтуватися на системі механізмів, а саме: механізмі управління формуванням власних фінансових ресурсів і механізмі мобілізації фінансових ресурсів підприємства з залучених джерел. Механізм формування власних фінансових ресурсів реалізується за допомогою розробленої підприємством фінансової політики, реалізація якої пов'язана із вирішенням наступних завдань: забезпечення максимізації прибутку підприємства з найменшим рівнем фінансового ризику; розвитком результативної політики розподілу прибутку бізнесу; створенням дієвої амортизаційної політики та ін.

Система механізмів вдосконалення управління фінансовим забезпеченням фінансової діяльності підприємств з зовнішніх джерел дозволяє їм залучити певний обсяг потрібних фінансових ресурсів завдяки надходженням коштів від контрагентів; банків і небанківських фінансово-кредитних установ. Механізм формування власного капіталу підприємства, його динаміка – один з найбільш

істотних і важливих показників балансу, так як відображає здатність підприємства підтримувати ефективність своєї господарської діяльності.

8. Дослідження проведене у рамках другого розділу показало, що на практиці сума виручки досить часто залежить від того наскільки активно підприємство готово кредитувати своїх покупців. В роботі використовуючи прийоми регресійного аналізу було зроблено прогнозне значення темпів зміни виручки, що дозволяє нам зробити висновок щодо її зростання у 2022 році майже на 59,6% порівняно з попереднім роком.

9. З урахуванням досліджених в роботі особливостей фінансового менеджменту підприємства малого бізнесу ТОВ «РОКСКОНТ» можна запропонувати такі заходи щодо його вдосконалення:

1) Створення у структурі підприємства системи управління оборотним капіталом (запасами, дебіторської заборгованістю, грошима та короткостроковими зобов'язаннями)..

2) Використовувати в практиці фінансової діяльності підприємства фінансове планування. Необхідно провести належні заходи щодо впровадження алгоритму фінансового планування на підприємстві.

3) На підприємстві рекомендується у фінансовій практиці використовувати процесний підхід до фінансового контролю. Сутність процесного підходу полягає в цілеспрямованій послідовності операцій та подій.

4) Використання єдиного підходу до вибору методів та інструментів для всіх складених на підприємстві планів, оскільки система фінансового планування та контролю повинна розглядатися як складовий елемент усієї системи планування на підприємстві.

5) Створення ефективної системи податкового планування. Податкове планування як складова частина податкового менеджменту дозволяє знижувати абсолютний показник податкових відрахувань до бюджету за допомогою використання різниці в оподатковуваних базах та податкових ставках, встановлених законом податкових пільг та аналогічних факторів, що визначаються державою.

6) На підприємстві рекомендується використовувати поглиблений операційний аналіз. Сутність операційного аналізу полягає в тому, що частину сукупних постійних витрат відносять безпосередньо на даний товар.

7) Використання на підприємстві технології операційного експрес-аналізу. Основним нововведенням є використання сили операційного важеля за аналізованим фактором. Дана методика спрощує алгоритм проведення операційного аналізу та дозволяє широко використовувати його в практичних цілях.

8) Введення нових технологій виробництва, купівля сучасного та модернізація наявного обладнання.

9) Для зниження витрат у фінансовій діяльності підприємства необхідно використати інтернет-технології. Так створення інтернет-магазину дозволить: знизити витрати на оренду торгової площі; знизити витрати на заробітну плату; розширити асортименти.

10) Використовувати сучасні технології кадрової політики. Можна створити основну групу професіоналів, які займатимуться розвитком бізнесу.

11) Розподіл обов'язків. Наприклад, передача обов'язків щодо складання та складання бухгалтерської звітності іншому малому підприємству, яке спеціалізується на наданні послуг аутсорсингу.

Вважаємо, що запропоновані заходи будуть позитивно впливати на розвиток малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ».

АНОТАЦІЯ

Романенков Г. О. «Управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022 рік.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси, пов'язані з особливостями управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу. Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи, що відображають особливості механізму ефективного управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні засади управління фінансовою діяльністю малих підприємств. Охарактеризовані особливості фінансового менеджменту та формування фінансових ресурсів малих підприємств. Розглянута загальна характеристика та проведена оцінка фінансової діяльності ТОВ «РОКСКОНТ». Діагностується фінансовий стан, кредитоспроможність та ліквідність підприємства

В третьому розділі розглянуті напрямки удосконалення системи управління фінансовою діяльністю малого підприємства ТОВ «РОКСКОНТ». Пропонуються заходи, направлені на вирівнювання фінансових показників та їх приріст в майбутньому.

Ключові слова: малий бізнес, мале підприємництво, фінансові ресурси, джерела фінансування ресурсів підприємства, власний капітал, позиковий капітал, показники фінансової діяльності, прибуток, рентабельність

ANNOTATION

G. O. Romanenkov "Management of financial activities of small business enterprises"

qualifying work for obtaining a master's degree in the specialty 072 "Finance, banking and insurance" under the master's program
"Financial and insurance management"
Odesa National University of Economics. – Odesa, 2022.

The master's qualification work consists of three sections. The object of research is economic processes related to the peculiarities of managing the financial activities of small business enterprises. The subject of the research are theoretical and practical approaches that reflect the features of the mechanism of effective management of financial activities of small business enterprises.

The paper examines the theoretical and practical principles of managing the financial activities of small enterprises. Features of financial management and formation of financial resources of small enterprises are characterized. The general characteristics and evaluation of the financial activity of ROKSCONT LLC were considered. The financial condition, creditworthiness and liquidity of the enterprise are diagnosed

In the third section, directions for improving the system of managing the financial activities of a small enterprise of ROKSCONT LLC are considered. Measures aimed at equalizing financial indicators and increasing them in the future are proposed.

Key words: small business, small entrepreneurship, financial resources, sources of financing enterprise resources, equity capital, loan capital, indicators of financial activity, profit, profitability.